

नागरी जमीन (कमाल मर्यादा व विनियमन)
निरसन अधिनियम, १९९९
कलम १०(३) व १०(५) नुसार कार्यवाही करून
घेण्यात आलेल्या नोंदीबाबत..

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: नाजक २०१८/प्र.क्र.५१/नाजकधा-१(नाजकधा)
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक: २८ डिसेंबर, २०२१

संदर्भ:-

- १) शासन निर्णय क्र. नाजक २०१७/प्र. क्र. ६३/नाजकधा-२, दिनांक-१६.०६.२०१७.
- २) द्विसदस्यीय समितीचा दि.९.८.२०१८ रोजीचा अहवाल.

प्रस्तावना :-

केंद्र शासनाने नागरी जमीन (कमाल धारणा व विनियमन) अधिनियम, १९७६ हा नाजकधा निरसन अधिनियम, १९९९ अन्वये निरसित केला असून उक्त निरसन अधिनियम राज्य शासनाने दि.२९.११.२००७ रोजी स्विकारला आहे. निरसन अधिनियमान्वये विविध प्रयोजनासाठीचे कलम २० खालील सुटीचे आदेश (Exemption orders), त्याखालील कार्यवाही आणि कलम १०(३) व १०(५) अन्वये संपादित केलेल्या जमिनींवरील कार्यवाही संरक्षित आहे.

२. यासंदर्भात जिल्हाधिकारी व सक्षम प्राधिकारी कार्यालयाकडून अतिरिक्त घोषित करण्यात आलेल्या जमिनींबाबत नाजकधा कलम १०(३) व १०(५) नुसार कार्यवाही करतांना अशा जमिनीवर प्रत्यक्षात बांधकाम होऊन इमारती झालेल्या नाहीत याबाबतची खातरजमा न करता अशा जमिनीच्या अधिकार अभिलेखामध्ये संपादनाच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र शासनाच्या नावाची नोंद करण्यात आली आहे. याबाबत विविध संस्था / व्यक्तींमार्फत मिळकतपत्रिका व ७/१२ च्या इतर हक्कांमधील नोंदीसंदर्भात शासन निर्णय दि.१६.०६.२०१७ अन्वये गठीत केलेल्या द्विसदस्यीय समितीकडे प्राप्त झालेली निवेदने विचारात घेऊन, अशा नोंदी कमी करण्याची शिफारस केली आहे. सदर शिफारस दि.१८.११.२०१८ रोजीच्या मंत्रीमंडळ बैठकीत स्विकारण्यात आली आहे. द्विसदस्यीय समितीने केलेल्या शिफारशी, मंत्रीमंडळाने दिलेली मान्यता व मा.सर्वोच्च न्यायालयाने सिव्हील अॅफ्लीकेशन क्र.५५८/२०१७ मध्ये दि.०२.०७.२०१९ रोजी दिलेले निदेश विचारात घेऊन याबाबत निर्णय घेण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

नाजकधा अधिनियमानुसार अतिरिक्त ठरलेल्या जमिनीचा कलम १०(३) व १०(५) नुसार ताबा घेण्याची कार्यवाही करताना अशा जमिनीवर प्रत्यक्षात इमारती नाहीत याबाबतची खातरजमा न करता अशा जमिनी ताब्यात घेऊन जमीनीच्या अधिकार अभिलेखामध्ये महाराष्ट्र शासनाच्या नावाच्या

घेण्यात आलेल्या नोंदीबाबत द्विसदस्यीय समितीने केलेल्या शिफारशी विचारात घेऊन खालीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात येत आहे:-

अ) नागरी जमीन (कमाल धारणा व विनियमन) अधिनियम, १९७६ लागू होण्याच्या दिनांकापूर्वी म्हणजेच दि.१७.०२.१९७६ रोजी संबंधित जमीनीवर इमारती अस्तित्वात असतील व त्या इमारतींना स्थानिक नियोजन प्राधिकरणाकडून रितसर बांधकाम परवानगी प्राप्त झाली असेल आणि अशा जमीनींना नाजकधा कलम २० अन्वये सूट देण्यात आली नसेल तर इमारतीच्या एकूण बांधकाम क्षेत्राच्या जमिनीच्या अधिकार अभिलेखात, नाजकधा कलम १०(३) व १०(५) ची कार्यवाही करून घेण्यात आलेली "महाराष्ट्र शासनाच्या" नावाची नोंद कमी करण्यात येईल.

ब) नागरी जमीन (कमाल धारणा व विनियमन) अधिनियम, १९७६ लागू झाल्यानंतर नाजकधा कलम २० अन्वये सूट देण्यात आली नसेल व अशा जमीनीवर नाजकधा कलम १०(३) व १०(५) नुसार कार्यवाही करण्यापूर्वी [नाजकधा कलम १०(५) अन्वये अधिसूचना निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापूर्वी] संबंधित जमीनधारकाने नियोजन प्राधिकरणाच्या मान्यतेने विहीत कार्यपद्धतीनुसार बांधकाम पूर्ण केले असेल आणि जमिनीच्या अधिकार अभिलेखामध्ये "महाराष्ट्र शासनाच्या" नावाची नोंद घेण्यात आली असेल अशा जमीनीवरील इमारतीच्या एकूण बांधकाम क्षेत्राच्या चालू वार्षिक बाजारमूल्य दर तक्त्यामध्ये नमूद केलेल्या दराच्या ५ टक्के दराने येणारे अधिमूल्य एकरकमी आकारून सदरच्या क्षेत्रावरील "महाराष्ट्र शासनाच्या" नावाची नोंद कमी करण्यात यावी.

नाजकधा कलम १०(३) व १०(५) अंतर्गत कार्यवाही होऊन महाराष्ट्र शासनाच्या नावाची नोंद झालेल्या अशा प्रकारच्या जमिनीच्या अधिकार अभिलेखातील नोंदी कमी करण्याची कार्यवाही शासनाच्या पूर्व मान्यतेने जिल्हाधिकारी व सक्षम प्राधिकारी कार्यालयामार्फत करण्यात येईल. यासंदर्भात अनियमितता झाल्यास, याची जबाबदारी संबंधित जिल्हाधिकारी व सक्षम प्राधिकारी यांची राहील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२११२२८१५३०९८६२२५ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(समाधान खटकाळे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१) मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.

- २) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मुख्यमंत्र्यांचे सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) मा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ४) मा. अध्यक्ष / उपाध्यक्ष, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई.
- ५) मा. सभापती / उपसभापती, विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई.
- ६) मा.सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव.
- ७) मा. विरोधी पक्षनेता, विधानसभा / विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई.
- ८) मा.मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ९) प्रधान सचिव (नवि-१), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १०)प्रधान सचिव /सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ११)अपर मुख्य सचिव /सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग, मुंबई
- १२)विभागीय आयुक्त, कोकण, पुणे, नाशिक, नागपूर.
- १३)जिल्हाधिकारी व सक्षम प्राधिकारी, बृहन्मुंबई, ठाणे, उल्हासनगर, पुणे, नागपूर, सांगली, सोलापूर, नाशिक, कोल्हापूर.
- १४)महानगरपालिका आयुक्त, बृहन्मुंबई, ठाणे, उल्हासनगर, मिरा-भाईदर, कल्याण-डोंबिवली, भिवंडी, पुणे, नागपूर, सांगली-मिरज-कुपवाड, सोलापूर, नाशिक, कोल्हापूर.
- १५)सर्व सह सचिव, उप सचिव, अवर सचिव, कक्ष अधिकारी, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १६)निवडनस्ती (नाजकधा), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.